

Mentalitzats per a la propera pandèmia

La Covid-19 ha fet visibles a la societat els riscos i els comportaments de les malalties infeccioses

Gent amb mascareta a Vic | Vic

Les lliçons apreses durant la pandèmia ens han educat com a societat. Hem comprès que podem aturar l'activitat social quan entre nosaltres circula una infecció per a la qual no hi ha tractament, malgrat els no desitjats efectes econòmics secundaris. Però també ens ha fet conscients que hi pot tornar a haver una nova pandèmia.

Una amenaça greu per a les pandèmies és la resistència dels bacteris enfront dels antibiòtics, com va declarar l'OMS en un informe de 2016. En la pandèmia actual, ha alertat que cal prevenir que la Covid-19 no provoqui una resistència catastròfica als antibiòtics. Es tem que el nou virus pugui empitjorar la situació globalment.

Una mutació de resistència a un determinat antibiòtic es propaga ràpidament entre els bacteris. A més, pot ser transmesa no només als descendents, sinó també de manera horitzontal i entre espècies no relacionades. Aquest és el punt que més preocupa a les autoritats sanitàries.

Per tant, es prenen mesures per combatre'n la propagació. Fa temps que en els hospitals es prenen mesures protocol·làries per evitar la resistència als antimicrobians. També se sap que és imprescindible el control de l'ús inadequat d'antibiòtics, tant en humans com en ramaderia. Els investigadors fa temps que busquen noves gammes de medicaments antiinfecciosos. I s'han preparat jocs per conscienciar la ciutadania en l'ús d'antibiòtics.

Per a la salut i l'esperança de vida, els antimicrobians són un component essencial en l'estructura sanitària actual; com un bon sanejament d'aigües ho és en la urbanització. Recordem que, fins fa poques dècades, les malalties infeccioses eren difícils de guarir; bé calia tallar peus gangrenosos per evitar-ne la propagació, bé restaven seqüeles cròniques, bé s'arribava a un resultat fatal. I, també, que hi ha països afectats per malalties infeccioses incurables.

Com que la Covid-19 és provocada per un virus, els antibiòtics no s'han d'administrar perquè no el poden atacar. Ara bé, en els casos greus, les infeccions bacterianes concomitants justifiquen el tractament antimicrobià. Però, tot i la baixa confirmació de les taxes d'infecció bacteriana, la literatura mèdica suggereix que la prescripció d'antibiòtics en pacients amb Covid-19 és elevada. Comprentent la dificultat i la tensió clíniques que l'expliquen, es tem que, per prevenir infeccions associades a la Covid-19, s'hagi agreujat la resistència antimicrobiana.

El canvi de comportament durant la pandèmia ha generat altres situacions. El distanciament i les mesures preventives haurien fet decreïxer les infeccions bacterianes i, en conseqüència, disminuir l'ús d'antibiòtics. Ara bé, en general, la teleassistència mèdica afavoreix la sobreprescripció antibiòtica. I, també, per l'ús massiu que en fem, la presència de productes biocides en les aigües residuals podria contribuir a seleccionar bacteris resistents.

Els bacteris multiresistents a antibiòtics provoquen cada any vint-i-cinc mil morts a la Unió Europea, i un cost de 1.500 milions d'euros, segons dades de la iniciativa de recerca en resistències antimicrobianes d'ISGlobal. Al món, cada any hi ha 400.000 casos de tuberculosi multiresistents.

Una pandèmia provocada per bacteris resistents als antibiòtics podria manifestar-se com a moltes infeccions cròniques per a les quals no hi hauria tractament. Una infecció cutània, per exemple, podria estendre's fins a l'os i anar supurant pus tota la vida, si és que una sèpsia no provoqués abans un desenllaç fatal. Amb risc de contagi de les persones pròximes. Tot i que, a causa de la mateixa naturalesa dels patògens, la disseminació podria ser més lenta que l'expansió de la pandèmia actual. Però tornariem a una medicina del segle XVIII.

Davant d'aquesta perspectiva apocalíptica, la mateixa pandèmia actual pot oferir visions més optimistes. La cultura mèdica apresada durant la Covid-19 podria ajudar a mitigar-la. Els centres de recerca i les agències avaluadores de medicaments i de vacunes han engruixat els mecanismes de revisió de protocols, es poden validar medicaments o vacunes ràpidament. S'ha constatat que la inversió en recerca dona fruits. Des de qualsevol punt de vista, és més econòmic prevenir que guarir.

La Covid-19 ha fet visibles a la societat els riscos i els comportaments de les malalties infeccioses. Ens ha fet comprendre com actuen i com es tracten, i que la vacunació és una eina indispensable per al seu control. Hem contrastat la influència crucial del comportament personal en prendre mesures de prevenció, com són l'ús correcte de la mascareta, el rentat freqüent de mans i la distància de seguretat.

La resistència als antibiòtics és una amenaça real silenciosa. Per tant, com a ciutadans hem de vetllar pel paper que tenen les autoritats enfront de la recerca i el sistema de salut. I no hem d'oblidar les mesures de prevenció d'infeccions. Perquè la vida, i en especial els organismes patògens, es colen per qualsevol escletxa. La cursa no acabarà mai, però amb cultura mèdica i una sola salut global podrem gaudir d'èpoques de bonança per a viure una vida autònoma, solidària i joiosa.